

Юрах В. М.,

кандидат юридичних наук,

Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Анотація. Стаття присвячена формуванню системного бачення нормативно-правового забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади в Україні. Розглянуто закони, підзаконні акти, а також окреслено міжнародні документи, якими регулюється участь громадськості в управлінні державними справами. Наголошено на тому, що хоча система відповідних нормативно-правових актів і є розгалуженою, але вона не комплексна і в ній бракує одного конкретного закону, яким би зазначена участь регулювалася повноцінно та комплексно. З'ясовано, що важливим правовим базисом для участі громадськості в управлінні державними справами є міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких дала Верховна Рада України. Допоміжний характер мають і акти, до яких країна не приєдналася, але які в зв'язку з її євроінтеграційним курсом виступають для неї «орієнтиром» у майбутньому реформуванні власного законодавства у зазначеній сфері. Визначено, що у разі визначення основних засад участі громадськості та формування пропозицій з їх подальшого удосконалення головним напрямом має бути орієнтація на європейські стандарти та європейський досвід, але водночас із урахуванням особливостей розвитку громадянського суспільства в Україні. Зроблено висновок, що основною метою правового регулювання участі громадськості в управлінні державними справами має бути не упорядкування громадянського суспільства та його інституцій, а правове забезпечення належної реалізації права громадян на зазначену участь, створення системи доступної, зрозумілої та чіткої ієрархії нормативно-правових актів, в яких має бути послідовно та доступно визначено можливості громадян у вказаній сфері, визначено суб'єктів, які здійснюють зазначене забезпечення, встановлено форми участі громадськості в управлінні державними справами, визначено права та обов'язки як державних суб'єктів, так і громадськості (окремих громадян чи громадських організацій, інших інститутів громадянського суспільства), встановлено відповідальність.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, участь громадськості, управління державними справами, органи виконавчої влади.

Актуальність теми. Питання нормативно-правового забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади є, безсумнівно, важливим, оскільки без такого забезпечення в принципі неможливим є правове запровадження зазначеної участі. Слід відзначити, що подібного спрямування робота була вже висвітлена в науковій періодиці М. Гириком. Робота здійснена на високому рівні, проте з плином часу частина з визначених ученим

нормативно-правових актів уже втратила актуальність. Тому в нашому дослідженні маємо на меті сформулювати системне бачення сучасного актуального нормативно-правового забезпечення участі громадськості у вказаному процесі.

Стан дослідження. Для формування власного бачення щодо теми дослідження використано наукові розробки М. Гирика, М. Габдуалієва, А. Грабильнікова, В. Головка, І. Дахової, В. Мартиненка, П. Петренка, А. Соколова, І. Скалабан, А. Халецького, О. Чуб та інших учених, які тією чи іншою мірою розглядали питання участі громадськості в управлінні державними справами.

Вклад основного матеріалу. Уся нормативно-правова база участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади складається традиційно із законів, підзаконних нормативно-правових актів, актів допоміжного характеру та міжнародних актів. Розглянемо детальніше деякі із зазначених елементів відповідно до теми нашого дослідження.

Серед законодавчих актів найпершу увагу слід приділити *Конституції України*. У ст. 5 Конституції України встановлено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ, при цьому далі закріплено можливість народу здійснювати владу безпосередньо і через органи державної влади і органи місцевого самоврядування. Стаття 38 Конституції України встановлює право громадян України брати участь в управлінні державними справами як окреме політичне право громадян від інших правових можливостей щодо здійснення влади. Щодо змісту права на участь в управлінні державними справами, то вчені розуміють його по-різному, але загалом досить широко, включаючи до нього і право бути обраним та обирати, і право участі в референдумах, і доступ до державної служби (О. Чуб, І. Скібіна, І. Дахова, А. Грабильніков та інші) тощо. Проте нами обстоюється думка, що слід підтримати концепцію В. Головка, розроблену ним під керівництвом Р. Мельника, стосовно більш вузького змісту цього поняття: «участь в управлінні державними справами являє собою проміжну або допоміжну ланку у процесі діяльності органів публічної влади, яка полягає у залученні громадян з власної ініціативи або з ініціативи органів публічної влади до їхньої діяльності з метою кращого врахування, дотримання та забезпечення інтересів суспільства під час реалізації публічної влади. У вузькому розумінні участь в управлінні державними справами передбачає вплив на діяльність та рішення органів публічної влади і контроль за ними з боку громадськості задля того, щоб їхня думка була врахована, а інтереси були дотримані» [1, с. 93–99].

Інші законодавчі акти. Зважаючи на те, що участь в управлінні державними справами може здійснюватися у різних формах та різними суб'єктами (як громадянами безпосередньо, так і через громадські об'єднання, консультативно-дорадчі органи, як наприклад, громадські ради тощо), законодавча база для реалізації ними права на участь в управлінні державними справами, які належать безпосередньо до компетенції органів виконавчої влади, досить різноманітна.

Деякі закони стосуються питання участі громадськості безпосередньо, тобто ними встановлюються основні засади такої участі, права та обов'язки громадськості. Наприклад, Закон України «Про громадські об'єднання». Слід зауважити, що цей закон є основним, так би мовити базовим законом реалізації громадянами свого права на участь в управлінні державними справами в особі громадських об'єднань. Він був прийнятий у 2012 році у зв'язку із тим, що з приводу попередньо чинного Закону «Про об'єднання громадян» експертами досить часто висловлювалися зауваження стосовно того, що він не дає можливості громадянам реалізовувати надане їм право на участь в управлінні державними справами. Новий закон також не позбавлений недоліків, нині в нього уже внесені понад 12 змін, остання у 2018 році, що пов'язано насамперед з намаганням удосконалити правові основи діяльності громадських об'єднань. Так, наприклад, у 2018 році були внесені зміни і у Закон України «Про державну реєстрацію...», додавши в нього положення про реєстрацію громадських формувань.

Прикладом такого ж «безпосереднього закону» можна назвати і Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», який визначає право громадян України, суб'єктів господарювання, їх об'єднань, наукових установ, консультативно-дорадчих органів, що створені при органах державної влади й органах місцевого самоврядування, подавати зауваження, пропозиції, здійснювати самостійний аналіз регуляторних актів та отримувати відповіді на звернення від регуляторних органів.

Деякі закони, маючи спрямування іншого характеру, містять лише кілька положень щодо регулювання участі громадськості в управлінні державними справами, проте ці положення є важливою правовою підставою для вчинення різноманітних дій громадськими об'єднаннями. Наприклад, громадський контроль запроваджується на рівні трудових колективів і професійних спілок. У Законі України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» встановлено, що професійні спілки та їх об'єднання мають право одержувати інформацію від роботодавців або їх об'єднань, органів державної влади й органів місцевого самоврядування з питань, що стосуються трудових і соціально-економічних прав і законних інтересів своїх членів, а також інформацію про результати господарської діяльності підприємств, установ та організацій. Також передбачається участь професійних спілок та їх об'єднань в охороні довкілля, захисті населення від негативного екологічного впливу, проведення ними громадських екологічних експертиз.

Не вдаючись до надання загальної характеристики кожного закону, зазначимо, що серед цього переліку слід виділити такі: закони України «Про громадські об'єднання», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про свободу совісті

та релігійні організації», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про соціальні послуги», «Про соціальний діалог в Україні», «Про інформацію», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про захист прав споживачів», «Про фізичну культуру і спорт», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» у редакції від 26.11.2015 № 835-VIII, «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» в редакції від 04.11.2018 на підставі 2581-VIII, «Про доступ до публічної інформації», Кодекс України про адміністративні правопорушення (в частині, що стосується визначення повноважень громадських інспекторів), «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» та інші.

Підзаконні акти. Ця група нормативно-правових актів у розрізі нашого дослідження є надзвичайно важливою насамперед тому, що саме цими актами зазвичай врегульовується діяльність органів виконавчої влади, а тому вони є «найближчими» за своїм змістом та спрямуванням до нашої тематики. Звісно, головне місце серед усіх підзаконних актів у досліджуваному напрямі посідає Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» № 68/2016 від 26.02.2016, який за своєю правовою природою є стратегічним документом. На його виконання приймаються Плани заходів, видаються Звіти, які в сукупності спрямовують подальшу роботу органів виконавчої влади щодо побудови взаємодії із громадськістю.

Постанови Кабінету Міністрів України, якими врегульований порядок взаємодії органів державної влади з громадськістю: «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» № 976 від 05.11.2008 у редакції від 6 березня 2019 р. № 180 (є правовою основою для проведення громадських експертиз; закріплено процедуру проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття та виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо вирішення суспільно значущих проблем для їх урахування у своїй роботі); «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996 від 03.11.2010 (закріплює право громадян безпосередньо брати участь в управлінні державними справами, мати вільний доступ до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечити виконання принципів гласності, відкритості та прозорості діяльності органів виконавчої влади); «Порядок проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених громадськими організаціями та творчими спілками, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» від 12 жовтня 2011 р. № 1049; Деякі питання надання фінансової підтримки громадським об'єднанням ветеранів від 14.02.2018 № 156; «Порядок ведення Реєстру громадських об'єднань» від 19 грудня 2012 р. № 1212; «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» від 4 січня 2002 р. № 3; «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади» від 29 серпня 2002 р. № 1302 в редакції від 08.02.2019; «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» від 24 лютого 2003 р. № 208; «Порядок проведення органами державного нагляду (контролю) консультацій з громадськістю за ініціативою громадських об'єднань» від 24 травня 2017 р. № 398 та інші.

Розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про залучення представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах у центральних органах виконавчої влади» від 14 лютого 2002 р. № 48-р; «Про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості у своїй діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодії із засобами масової інформації» від 18 жовтня 2004 р. № 759-р; «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг» від 08.08.2012 № 556-р; «Про схвалення Концепції проєкту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» від 13 січня 2010 р. № 85-р та інші.

Окрім зазначених, до системи нормативно-правових актів, якими регулюється участь громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади (у цьому дослідженні щодо участі громадськості в управлінні державними справами, віднесеними до компетенції органів виконавчої влади), також належать і акти допоміжного характеру, яким наша увага буде приділена в окремому науковому дослідженні.

Окремо слід вказати на те, що важливим правовим базисом для участі громадськості в управлінні державними справами є міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких дала Верховна Рада України (ст. 9 Конституції України). Допоміжний характер мають і акти, до яких країна не приєдналася, але які в зв'язку з її євроінтеграційним курсом виступають для неї «орієнтиром» у подальшому реформуванні власного законодавства у зазначеній сфері.

Сукупно до цієї групи міжнародних актів належать:

1) міжнародний рівень: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) від 25.06.1998; Керівні принципи щодо забезпечення доступу до екологічної інформації та участі громадськості у процесі прийняття рішень у галузі охорони навколишнього середовища (ООН, Міжнародний документ від 25.10.1995).

Резолюція КПЛ ООН щодо рівної участі в політичних та державних справах 2014 року наголошує на критичній важливості рівної та ефективної участі в політичних та державних справах з метою демократичного врядування. У наступній Резолюції щодо рівної участі в політичних та державних справах, прийнятій 2015 року, КПЛ ООН відзначає появу нових форм участі та закликає держави забезпечити повноцінну, ефективну та рівну участь усіх громадян у політичних та державних справах.

Резолюціями КПЛ ООН щодо діяльності громадянського суспільства 2013 року, 2014 року визначається, що особливу увагу слід приділяти, з-поміж інших заходів, реальній та ефективній участі громадян у процесах прийняття рішень.

Декларацією про право та обов'язок окремих осіб, груп осіб та органів громадянського суспільства заохочувати та захищати загально визнані права людини та основні свободи, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН 1999 року, визнається право «кожного громадянина» брати участь у процесах прийняття рішень. Статтею 8 Декларації встановлюється: «Кожна особа має право індивідуально та спільно з іншими мати реальний доступ на недискримінаційній основі до участі у державному управлінні своєї країни, а також до ведення державних справ».

2) європейський рівень, Рада Європи: загального спрямування – Європейська конвенція з прав людини; Європейська соціальна хартія; безпосередньо стосуються участі громадськості – Рекомендація CM/Rec(2009)1 Комітету Міністрів країнам-учасникам щодо електронної демократії (е-демократії); Рекомендація Комітету Міністрів (2007) щодо правового статусу ГО [2]; Принципи ОБСЄ-БДПІЛ та Венеціанської комісії щодо свободи об'єднань 2015 р. [3]; Рекомендація CM/Rec (2004)13 Комітету Міністрів державам-членам щодо участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівнях [4]; та інші. Також Радою Європи організовується укладення міжнародних меморандумів, як, наприклад, Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі (Меморандум, Міжнародний документ від 05.07.2002), зокрема, у пункті 15 цих принципів вказується, що «будь-яка особа, юридична або фізична, вітчизняна чи іноземна або група таких осіб не повинна обмежуватися у створенні неурядових організацій». У пункті ж 21 цього документа зазначається, що національне право не має невинувато обмежувати здатність будь-якої особи, фізичної чи юридичної приєднуватися до неурядових організацій на основі членства. Здатність приєднатися до певної неурядової організації має бути визначена насамперед відповідно до її статутів, але не має право перебувати під впливом будь-якої необґрунтованої дискримінації та ін. До того ж і самі неурядові організації беруть активну участь у розробці засад участі громадськості в управлінні державними справами – Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень, ухвалений Конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи на засіданні 1 жовтня 2009 року [5]. Серед важливих нещодавно прийнятих документів на рівні Ради Європи – Керівні принципи щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень, прийняті Комітетом міністрів 27 вересня 2017 року на 1295-му засіданні заступників міністрів.

На рівні ЄС: Загальні принципи та мінімальні стандарти проведення консультацій зацікавлених сторін Комісією (Принципи ЄС та мінімальні стандарти) 2002 року [6]; Принципи надання ЄС підтримки ГО у країнах розширення (2014–2020 рр.) [7] та інші.

3) регіональний рівень: Модельний закон про етнокультурні громадські об'єднання громадян СНД (Закон від 14.05.2009);

4) різноманітні міжнародні угоди, як наприклад, Угода між ЄС та Україною про фінансування програми «Місцевий розвиток, орієнтований на громадськість – етап III» Україна від 20.12.2013, 18.12.2013.

Так само, як і в національній системі нормативно-правових актів, серед міжнародних є ті, що безпосередньо стосуються участі громадськості в управлінні державними справами, та ті, які ці питання розкривають побіжно, проте це не зменшує їхньої важливості. Так, прикладом других є ті, що встановлюють засади діяльності державних органів та їхніх посадових осіб: Біла книга Європейського врядування, схвалена Європейською Комісією 25 липня 2001 року [8]; Європейський кодекс належної адміністративної поведінки, розроблений Омбудсманом Європейського Союзу і схвалений Європейським Парламентом 6 вересня 2001 року [9]; Резолюція Європейського парламенту від 15 січня 2013 року з рекомендаціями Комісії з адміністративно-процедурного права в Європейському Союзі [10].

Слід визнати, що нині активізувалися дослідження в напрямі удосконалення діяльності ОБВ згідно зі стандартами ЄС. Так, П. Петренко пропонує з метою впровадження у національну практику положень Директиви Європейського Парламенту і Ради 2016/2102 [11] щодо доступності вебсайтів і мобільних додатків органів державного сектору розробити та затвердити на рівні постанови Кабінету Міністрів України положення, в якому визначалися б єдині для всіх органів виконавчої влади засади стосовно доступності і відкритості інформації про їхню діяльність, у тому числі для людей з обмеженими можливостями. Також він пропонує впровадити положення Європейського кодексу належної управлінської поведінки у діяльність органів виконавчої влади України шляхом закріплення вимоги щодо пропорційності застосовуваних заходів поставленій меті (ст. 6), обов'язку державних службовців пояснювати громадянам свої дії та їх причини, необхідності максимально повно і точно відповідати на питання, що надійшли на автовідповідач, телефон, електронну пошту (ст. 12), вибачення у разі виникнення помилки, яка негативно впливає на права й інтереси фізичних та юридичних осіб (ст. 12) [12]. Підтримуємо викладені пропозиції та з огляду на обраний курс України зауважимо, що, визначаючи основні засади участі громадськості та формулювання пропозицій з їх подальшого удосконалення, головним напрямом має бути орієнтація на європейські стандарти та європейський досвід, але водночас із урахуванням особливостей розвитку громадянського суспільства в Україні.

Висновки. Підсумовуючи все вищевикладене, по-перше, відзначимо, що, попри досить розгалужену нормативно-правову базу щодо забезпечення участі громадськості в управлінні державними справами, все ж в Україні вона залишається не досить розробленою, оскільки відсутній системний законодавчий акт, яким би визначалися основні засади такої участі, натомість усі ці засади розпорошені по різних законах, причому ще й різного спрямування (то в галузі господарської діяльності, то в екологічній сфері). Окрім того, досі немає законодавчого акта, яким би врегулювався процес громадського контролю, при цьому «не визначено поняття «громадський контроль», відсутній вичерпний перелік форм і методів здійснення громадського контролю, відсутні принципи здійснення громадського контролю тощо» [13, с. 303–308], хоча саме до ефективного контролю зводиться зміст участі громадськості, тобто громадськість мусить мати можливість впливати, реалізовувати, контролювати і насамкінець здебільшого вимагати прийняття рішень, які стосуються прав та свобод людини і громадянина. Правильно з цього приводу зазначив д. н. з держ. управ. В. Мартиненко: «В Україні відсутнє законодавство, яке має гарантувати, тобто ставити відповідні завдання і здійснювати контроль за обов'язковим досягненням поставленої мети. У результаті в державі приймається чимало законодавчо-нормативних документів, які до процесу захисту прав і свобод громадян залучають самих громадян. У цьому контексті слід зазначити, що на цьому етапі відсутній розподіл функцій органів державної влади та громадянського суспільства, що має конкретизувати повноваження і відповідальність основних суб'єктів суспільних відносин у процесі їхньої взаємодії» [14, с. 117].

Отже, наголосимо, що основною метою правового регулювання участі громадськості в управлінні державними справами має бути не упорядкування громадянського суспільства та його інституцій, а правове забезпечення належної реалізації права

громадян на зазначену участь, створення системи доступної, зрозумілої та чіткої ієрархії нормативно-правових актів, в яких має бути послідовно та доступно визначено можливості громадян у вказаній сфері, визначено суб'єктів, які здійснюють зазначене забезпечення, встановлено форми участі громадськості в управлінні державними справами, визначено права та обов'язки як державних суб'єктів, так і громадськості (окремих громадян чи громадських організацій, інших інститутів громадянського суспільства), встановлено відповідальність. Правильною в цьому плані вважаємо пропозицію В. Головка розробити Закон України «Про участь громадськості в управлінні державними справами» [15, с. 25], в якому б зазначені питання могли бути врегульовані.

Література:

1. Головка В. Право на участь в управлінні державними справами: нотатки до наукової дискусії. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 93–99.
2. Рада Європи: Комітет Міністрів, Рекомендація CM/Rec(2007)14 Комітету Міністрів країнам-учасникам щодо правового статусу громадських організацій в Європі. URL: <https://wcd.councilofeurope.int/ViewDoc.jsp?id=1194609>.
3. Керівні принципи ОБСЄ-БДПІЛ та Венеціанської комісії щодо свободи об'єднань, 2015 р. URL: <http://www.osce.org/odihr/132371?download=true>.
4. Рада Європи: Комітет Міністрів, Рекомендація CM/Rec(2004)13 щодо участі молоді у громадському житті на місцевому та регіональному рівнях. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805dbd33.
5. Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень, ухвалений Конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи на засіданні 1 жовтня 2009 року. URL: <https://tm.coe.int/16802eedb>.
6. Повідомлення Комісії – На шляху до посилення культури консультацій і діалогу – загальні принципи та мінімальні стандарти проведення консультацій із зацікавленими сторонами Комісією; COM/2002/0704/ URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52002DC0704>.
7. Європейський Союз, Генеральна дирекція з питань розширення, Принципи надання ЄС підтримки ГО у країнах розширення (2014–2020 pp.). URL: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/civil_society/doc_guidelines_cs_support.pdf.
8. Communication from the Commission of 25 July 2001 “European governance – a White Paper”. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:110109>.
9. European Code of Good Administrative Behaviour of 06 September 2001. URL: <http://www.ombudsman.europa.eu/resources/code.faces#/page/1>.
10. European Parliament resolution of 15 January 2013 with recommendations to the Commission on a Law of Administrative Procedure of the European Union (2012/2024(INL)). URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2013/01-15/0004/P7_TA\(2013\)0004_2_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2013/01-15/0004/P7_TA(2013)0004_2_EN.pdf).
11. Directive (EU) 2016/2102 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies.
12. Петренко П.В. Теоретико-правові проблеми організації діяльності органів виконавчої влади в Україні в контексті європейського досвіду : дис. д.ю.н., представлена до захисту 25.04.2019. URL: http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/8d0/aref_Petrenko%20P.D.new.pdf.
13. Добровішка К. Основні поняття та правове регулювання громадського контролю діяльності органів місцевого самоврядування. *Збірник наукових праць*. 2015. Вип. 43 «Ефективність державного управління». С. 303–308.

14. Мартиненко В. Взаємодія органів державної влади і громадянського суспільства у законодавчо-нормативному вимірі. *Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (12 грудня 2012 р., м. Київ) / упоряд. В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. Київ : НІСД, 2013. С. 112–118.
15. Головка В.В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації громадянами України права на участь в управлінні державними справами : дис. к. ю. н : 12.00.07. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 269 с.

Yurakh V. Regulatory support of public participation in the improvement of the effectiveness of executive authorities' performance

Summary. The article is devoted to the formulation of a systemic vision of regulatory legal support for public participation in improving the efficiency of the functioning of executive authorities in Ukraine. Laws, by-laws and international documents regulating public participation in the management of public affairs are discussed. It is emphasized that although the system of relevant legal acts is extensive, it is not complex and lacks one specific law that would regulate participation fully and comprehensively. It has been found out that an important legal basis for public participation in

the management of public affairs is international treaties, the consent of which was given by the Verkhovna Rada of Ukraine. Supporting are also acts to which the country has not joined, but which, in connection with its European integration course, serve as a “benchmark” for further reforming its own legislation in this field. It is determined that in defining the basic principles of public participation and formulating proposals for their further improvement, the focus should be on the European standards and European experience, but at the same time taking into account the peculiarities of civil society development in Ukraine. It is concluded that the main purpose of the legal regulation of public participation in the management of public affairs should not be the ordering of civil society and its institutions, but the legal provision of the proper exercise of the right of citizens to the specified participation, the creation of a system of accessible, clear and clear hierarchy of normative and legal hierarchies. It should be consistent and accessible to determine the capabilities of citizens in the specified field, identify the entities that provide such security, establish forms of public participation in management of public affairs, defines the rights and duties of both public entities and the public (individual citizens or public organizations, other institutions of civil society), established responsibility.

Key words: regulatory and legal framework, public involvement, state affairs management, executive authorities.